

MAJÍ ŽÁCI ZÁKLADNÍCH ŠKOL DOSTATEČNÉ POVĚDOMÍ O TOM, KTERÉ CHOVÁNÍ NA INTERNETU MŮŽE BÝT POVAŽOVÁNO ZA KYBERKRIMINALITU? OPOVĚDI PŘINÁŠÍ AKTUÁLNÍ VÝZKUM PROJEKTU KRAJE PRO BEZPEČNÝ INTERNET

Ke Dni bezpečnějšího internetu, který v tomto roce připadá na 6. 2. 2024, projekt Kraje pro bezpečný internet zveřejnil výsledky výzkumu Vnímání kyberkriminality mezi žáky na druhém stupni základních škol, který byl zopakován po pěti letech.

Den bezpečnějšího internetu připadá každý rok na druhé únorové úterý. V tomto roce si prostřednictvím jakýchkoli aktivit organizací, škol nebo jednotlivců k oblasti bezpečnosti na internetu připomeneme 6. února. Tento den je oslavován již po jednadvacáté ve více jak 190 zemích po celém světě. V České republice je koordinátorem tohoto dne národní Safer Internet Centrum Česká republika, které spravuje sdružení CZ.NIC.

Výzkum Vnímání kyberkriminality u žáků na druhém stupni základních škol pod hlavičkou projektu Kraje pro bezpečný internet byl prvně realizován v roce 2018. Výsledky výzkumu již v tomto roce podtrhly oblasti týkající se pohybu dětí na internetu, na které by bylo dobré se v rámci realizovaných preventivních aktivit více zaměřit. Za účelem možnosti porovnání výsledků byl výzkum opětovně realizován po pěti letech, tedy v roce 2023. I tyto výsledky ukázaly, že žáci mají stále nedostatečné povědomí o tom, co na internetu mohou nebo nemohou dělat, respektive, jaké chování je považováno za kyberkriminalitu, byť v rámci porovnání s výsledky z roku 2018 patrně došlo k nárůstu povědomí o trestných činech v kyberprostoru, i když pouze o několik procent.

Do aktuálního výzkumu se zapojilo celkem 53 064 žáků druhých stupňů základních škol ze třinácti krajů. V rámci Karlovarského kraje se zúčastnilo takřka 2 500 žáků. V počtu zapojených respondentů tak Karlovarský kraj přeskočil hned několik lidnatějších krajů.

V České republice z dlouhodobého hlediska zaznamenáváme klesající trend celkové kriminality, přičemž u kriminality páchané v kyberprostoru je tomu přesně naopak. Kriminalita páchaná v kyberprostoru v roce 2023 tvořila 10,8 % celkové registrované kriminality. V rámci Karlovarského kraje byl za rok 2023 evidován nárůst o 10,56 %. Kybernetická trestná činnost se nevyhýbá ani dětem, a to jak z pohledu obětí, tak z pohledu pachatelů, jak mimo jiné vyplynulo z realizovaného výzkumu.

„Žáci měli nejnižší znalost týkající se problematiky porušování autorských práv. Sdílení filmů označilo jako trestné pouze 34 % žáků. Nejčastěji žáci označili jako kyberkriminalitu příklady neoprávněného přístupu k počítačovému systému (přes 85 % respondentů) nebo phishingový útok,“ informoval pplk. Ing. Mgr. Tomáš Daňhelka z Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování, který je autorem výzkumu.

V rámci kyberkriminality se nejvíce žáci na internetu dopouštějí různých forem neoprávněných přístupů, nejčastěji se jedná o neoprávněný přístup k sociálním sítím jiné osoby nebo také porušování autorských práv.

Výzkum rovněž zjišťoval, jaké informace o kyberbezpečnosti žáky zajímají a od koho by je rádi slyšeli. Respondenti nejčastěji uváděli, že by takové informace slyšeli nejraději od svých učitelů v rámci výuky, a dále pak od policistů, kteří kyberkriminalitu vyšetřují. Největší zájem vykazovala témata ohledně umělé inteligence a podvodů na internetu.

„Tyto výsledky jsou klíčové pro budoucí směřování aktivit projektu Kraje pro bezpečný internet. Projekt se zaměří na vzdělávání pedagogů v této oblasti, aby dále byli schopni předávat relevantní informace o kyberbezpečnosti žákům. Dále pak budou směřovat preventivní aktivity do oblastí ochrany autorských práv, kde mají žáci stále nedostatky. Žáci projevíli zájem o prohloubení znalostí v oblasti umělé inteligence. Přesně na tuto oblast se zaměřují nové e-learningové lekce, které budou představeny v první polovině roku 2024,“ uvedla Ing. Lucie Časarová, vedoucí projektu Kraje pro bezpečný internet.

Projekt Kraje pro bezpečný internet je společnou iniciativou všech krajů ČR v oblasti elektronické bezpečnosti. Projekt je realizován pod záštitou Asociace krajů ČR. Aktivity projektu koordinuje Kraj Vysočina. Vznik výzkumné zprávy podpořilo Ministerstvo vnitra z dotací z Programu prevence kriminality MV ČR. Mimo aktivitu výzkumu byl v roce 2023 realizován soutěžní kvíz, do kterého se zapojilo více jak 42 000 dětí. V rámci projektu vznikly také e-learningové lekce, pracovní listy, videospoty nebo podcasty, které jsou volně a zdarma dostupné na webových stránkách www.kpbi.cz.

Ze strany pedagogů, jejichž žáci se účastnili výzkumu, byl výzkum vítán. Některé školy v rámci zpětné vazby uváděly, že si obdobný výzkum budou každoročně realizovat také samy, v rámci zjištění situace u vlastních žáků. Zapojené, ale i nezapojené školy obdrží výstupy z výzkumu včetně pracovního listu, ve kterém jsou k dispozici okomentované otázky, na které žáci při vyplňování dotazníků odpovídali. Tento materiál tak mohou pedagogové využít za účelem preventivního působení v oblasti kyberkriminality ve směru ke svým žákům.

Výzkumná zpráva k dispozici [zde](#).

#SaferInternetDay
#SID2024

Autor: Ing. Tereza Pásková, manažerka prevence kriminality Karlovarského kraje, krajská koordinátorka projektu KPBI, 6. 2. 2024
Ing. Lucie Časarová, vedoucí projektu Kraje pro bezpečný internet